

Užsienio gerųjų praktikų analizė: didelį mokymosi potencialą turintys mokiniai

Parengė

Rūta Petrylaitė
ruta.petrylaite@kurkl.lt

Marija Žilinskaitė
marija.zilinskaite@kurkl.lt

Balandis, 2022

Turinys

<i>Žodynėlis</i>	3
<i>Ižanga</i>	5
<i>Gerieji užsienio ugdymo praktikų pavyzdžiai</i>	8
DANIJA	9
ESTIJA.....	10
ITALIJA.....	11
IZRAELIS	12
JUNGTINĖ KARALYSTĖ	13
LATVIJA	14
LENKIJA	15
NORVEGIJA.....	16
NYDERLANDAI	17
SINGAPŪRAS	18
SLOVAKIJA	19
SLOVĖNIJA.....	20
SUOMIJA	21
TURKIJA.....	22
VOKIETIJA.....	23
<i>Užsienio šalių apžvalgos lentelė</i>	24

Žodynėlis

Didelį mokymosi potencialą turintys vaikai (pagal Betts ir Neihart 6 profilių modelį) – nekognityvinių (asmenybės ir emocinio reagavimo savybės, mokymosi aplinkos ypatumai) bei kognityvinių (aukšti intelektiniai gebėjimai, informacijos apdorojimo spartumas bei tikslumas) veiksmų visuma, tikėtina lemianti aukštus pasiekimus bei puikius mokymosi rezultatus ([Girdzijauskienė et al., 2018, p. 5](#)). Didelį mokymosi potencialą turintys asmenys skirstomi į šešias grupes: sėkmės lydimus, savarankiškus, kūrybiškai sunkius, dvejopai išskirtinius, iškritusius iš sistemos bei slepiančius savo sugebėjimus ([Betts & Neihart, 1988; 2017; Grauslienė et al., 2018, p. 25](#)).

Gabūs vaikai – didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų grupė, kurių IQ yra virš 130, dažniausiai jie lenkia bendraamžius vienos ar kelių akademinė sričių pasiekimais, sparčiai mokosi iš patirties. Dažniausiai yra sėkmės lydimos (angl. *the successful*) arba savarankiško (angl. *autonomous learner*) tipo ([Betts & Neihart, 2010](#)).

Praturtinimo programa (angl. *enrichment program*) – papildomos veiklos didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams, dažniausiai priklausančios neformaliojo arba savišvietos formoms. Jos skirtos papildyti formalųjį švietimą ir patenkinti didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių ugdymosi poreikius. Tai gali būti stovyklos, konkursai, mentorystės programos, gamtos ar kultūros centrai ir pan. ([National Association for Gifted Children, 2018](#))

Formalusis švietimas – „švietimas, vykdomas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas ir įregistruotas švietimo programas, kurias baigus įgyjamas pradinis, pagrindinis, vidurinis arba aukštasis išsilavinimas ir (ar) kvalifikacija arba pripažįstama kompetencija, reikalinga įstatymų reglamentuojamam darbui ar funkcijai atlikti.“ ([Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas](#), 2011, I sk., 2 str, 3 punktas)

Neformalusis švietimas – „švietimas pagal įvairias švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo, papildomos kompetencijos įgijimo programas, išskyrus formaliojo švietimo programas.“ ([LR Švietimo įstatymas](#), I sk., 2 str, 17 punktas) Neformalusis ugdymas apima „ikimokyklinį, priešmokyklinį, kitą neformalųjį vaikų (taip pat formalųjį švietimą papildantį ugdymą) ir suaugusiųjų švietimą.“ (2 sk, 3 str.)

Savišvieta – „savarankiškas mokymasis, kuris remiasi asmens iš įvairių šaltinių gaunamomis žiniomis ir jo praktine patirtimi.“ ([LR Švietimo įstatymas](#), I sk., 2 str, 22 punktas). Savišvietos pagrindiniai šaltiniai: bibliotekos, muziejai, teatrai, kino teatrai, žiniasklaida, literatūra, internetas, įvairūs būreliai, paskaitos, kursai, seminarai, atvirasis bei nuotolinis mokymas.“ ([Valstybinė lietuvių enciklopedija](#))

Mokymosi pagreitinimas (angl. *accelerated learning*) – „galimybė didesniu nei įprasta tempu mokytis ugdymo programos dalykus. Šis poreikis tenkinamas leidžiant anksčiau pradėti lankyti mokyklą, mokytis vertikaliojo suskirstymo tarpklasiniuose grupėse, per vienerius metus išmokyti daugiau nei vienos klasės programą, mokytis aukštesnėje nei priklausytų pagal amžių klasėje, taip pat paskiriant globėją-srities ekspertą, kuris stebėtų pažangą ir sudarytų programą tam tikriems mokymosi laikotarpiams.“ ([Vaicekauskienė, 2010, p. 6](#))

EBPO (angl. *OECD*) – [tarptautinio ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija](#)

Paradigma – „teorinių ir metodologinių prielaidų, kuriomis remiasi tam tikras mokslinis tyrimas, visuma.“ ([Valstybinė lietuvių enciklopedija](#))

n/a (angl. *not available*) – nepasiekiamas

Specialieji ugdymosi poreikiai (SUP) – „pagalbos ir paslaugų ugdymo procese reikmė, atsirandanti dėl išskirtinių asmens gabumų, įgimtų ar įgytų sutrikimų, nepalankių aplinkos veiksnių.“ ([LR Švietimo įstatymas](#), I sk., 2 str, 24 punktas)

Ižanga

Šiandien Lietuvoje vis dar ieškome vieningos strategijos įtraukties klausimais. Kalbėdami apie vaikus, turinčius specialiųjų poreikių, pirmiausia pastebime jų negalią, nuvertindami arba mažiau reikšmės teikdami jų galiai. Tai kelia riziką, jog vaikai, turintys didelį mokymosi potencialą, tačiau turintys negalią ar kitus stipriai veikiančius kultūrinius, socialinius, ekonominius skirtumus, nebus atpažinti ir pripažinti kaip turintys didelių gabumų. Didelį mokymosi potencialą turintys vaikai šiandien Lietuvoje dar nėra tinkamai atpažįstami, nėra aiškios valstybinės vizijos bei strategijos. Visuomenėje gajus požiūris apie tai, jog didelio mokymosi potencialo, gabūs vaikai yra pakankamai savarankiškai mokytis be pagalbos, tačiau to nepatvirtina moksliniai tyrimai ([S. Gallagher, 2013](#); [Sak, 2004](#)). Mokiniai, negaunantys jų galimybes atitinkančio krūvio, gali iškristi iš sistemos. ([Kanevsky & Keighley, 2003](#); [Preckel et al., 2010](#)).

Žvelgiant į užsienio patirtis įtraukties klausimais, didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų problematika yra įtraukiama į svarstymus nacionaliniu lygmeniu kitose tarptautinio ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) šalyse, tačiau jose taip pat susiduriama su sunkumais, kaip užtikrinti lygiateisiškas galimybes visiems mokiniams. Ypatingai tiems, kurie dėl savo tautybės, socioekonominės padėties ar kitų savybių lieka nepastebėti kaip turintys aukštą potencialą mokytis. Tyrimai rodo, jog dažnu atveju programos, mokymo turinys bei instrukcijos yra diferencijuojamos per mažai, o didelio mokymosi potencialo bei gabūs vaikai negali atskleisti savo potencialo ([Johnson, 2018, p. 5, 18](#)). Pasauliniame kontekste švietime dažnai minimas Jungtinių tautų ketvirtasis darnaus vystymosi siekis atskleisti kiekvieno mokinio potencialą, atsižvelgiant į jo poreikius. Įtraukiojo ugdymo strategijos įvairiose pasaulio šalyse orientuojasi į lygiateisiškas (angl. *equitable*) galimybes gauti išsilavinimą, įtraukiant visus, skirtingų galimybių ir poreikių mokinius ([Salamanca Statement, 1994](#); [Clark & Shore, 2004, p. 7](#)).

Lietuvoje šiandien orientuojamasi į socialinį negalios bei įtraukties modelį, kuomet akcentuojami ne specialieji, bet individualūs poreikiai ([pvz.: Tūkstantmečio mokyklų programoje](#)). Anksčiau buvo taikytas biologinis negalios modelis, kuomet asmuo turintis negalią ar turintis specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) neatitinka visuotinai priimtų normalumo standartų ([Viluckienė, 2008](#)) ir negali gauti tinkamos prieigos prie kokybiško ugdymo arba resursų (šiuo atveju, didelį mokymosi potencialą turintis vaikas susiduria su jo poreikių neatitinkančia ugdymo programa). Šiandien toks modelis keičiamas nauju, teigiant, jog kiekvienas vaikas turi tam tikrų išskirtinių specialiųjų poreikių. Kliūtys, kylančios asmenims, turintiems specialiųjų poreikių – tai visuomeninė infrastruktūra, sutvarkyta pagal sveiko žmogaus normatyvą, o į jį nepatenkantieji tiesiog išstumiami iš socialinės erdvės. Vadinasi, negalia pagal šią socialinio modelio sampratą

yra ne kūno patologijos pasekmė, o socialinės organizacijos, kuri padėjo socialinės atskirties pamatus, veiklos rezultatas ([Viluckienė, 2008](#)). Naujasis socialinės negalios bei įtraukties modelis fokusuojasi į tai, jog aplinka arba organizacija turi rasti būdų prisitaikyti prie individo poreikių, o ne individas turi taikyti savo galias bei negalias prie aplinkos.

Sąvokų naudojimas dokumente

Autorės projekte pasisako už didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų sąvokos vartojimą, taip apimant platesnę grupę mokinių bei renkantis mažiau stigmatizuojančią sąvoką.¹ Vis dėlto, svarbu paminėti, jog dokumente bus vartojamos kelios sąvokos: gabūs vaikai (atspindintys mažesnę dalį mokinių, kurių IQ yra 130+), ypatingų gabumų, talentingi. Sąvokos naudojamos pagal originalius šaltinius, kurie naudoti analizėje, taigi remiantis tų konkrečių šalių, kuriose didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų terminas dar nėra plačiai vartojamas arba išvis nenaudojamas. Taip pat tekste bus minima, kuomet šalys sąmoningai renkasi terminą gabus vaikas dėl to, jog veiklos organizuojamos išimtinai tik gabiems (IQ 130+) vaikams.

Šalių atrankos kriterijai

Autorės šalis atsirinko iš Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) sąrašo. Pirmiausia, buvo atlikta visų EBPO šalių pirminė apžvalga, vėliau detalai analizei šiam dokumentui atrinktos šalys, skiriančios daugiau dėmesio didelį mokymosi potencialą turintiems, gabiems vaikams (pvz. vykdo formalias programas, turi testavimą, neformalius užsiėmimus ir pan.). Taip pat palyginimui įtrauktos kelios šalys, kuriose Lietuvai nepažintų iniciatyvų nėra arba mažai, tačiau šalis yra kultūriškai, istoriškai ir geografiškai artima Lietuvai (Lenkija ir Latvija).

Kiekvienos atrinktos praktikos suskirstytos į tris didesnius blokus: formalųjį, neformalųjį ugdymą bei savišvietos. Formaliojo švietimo blokas aprėpia mokyklose vykdomas programas arba iniciatyvas. Neformaliojo švietimo skiltis apima universitetų bei mokyklų bendradarbiavimo veiklas, taip pat šioje dalyje įtrauktos

---

¹ Šiame dokumente autorės remiasi tuo pačiu modeliu, kurį plėtojo pirmoje projekto gairėje „Sąvokos analizė“. Dokumentą galima rasti [čia](#).

neformaliojo ugdymo įstaigos (muzikos, dailės, sporto baletu ir kitos mokyklos). Galiausiai, savišvietos blokas aprėpia visas praktikas, kurios organizuojamos nevyriausybinų organizacijų, pavienių asmenų, asociacijų ar kita. Kiekvienas ugdymo tipas yra plačiau paaškintas [žodynelyje](#).

Paradigmos

Analizėje šalys taip pat suskirstytos pagal skirtingas paradigmas, kurias naudoja identifikuojant, ugdant ir bendrai vertinant didelį mokymosi potencialą turinčius arba gabius vaikus. Švietimo psichologai David Yun Dai ir Fei Chen ([2013, p. 153, 159](#)) išskiria tris didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų ugdymo tipus: gabaus vaiko (angl. *gifted child*), talento ugdymo (angl. *talent development*) bei diferencijavimo (angl. *differentiation*). Kiekvienas iš šių tipų atsako į keturis klausimus, kas yra atpažįstama ir ugdoma, kodėl būtent tai yra atpažįstama ir ugdoma, kaip šie pokyčiai gali būti paveikiami švietime, ir kas patirs šių pokyčių rezultatus. Detalesnį trijų paradigmų palyginimą bei kiekvienos paradigmos požymius anglų kalba galima rasti [pirmojoje lentelėje](#).

Gabūs vaikai – remiasi tuo, jog dažniausiai atpažįstami tik aukšto ir labai aukšto intelekto vaikus, priemonės orientuotos išskirtinai į konkrečius kriterijus atitinkančius mokinius, kuriamos atskiros priemonės (pvz. mokyklos išskirtinai gabiems mokiniams ir pan.).

Talentų ugdymo – atskiria akademinius ir kūrybinius gabumus, atsižvelgia ne tik į aukštą intelektą, bet ir į kitus vaiko gabumus. Šiame modelyje ugdymas yra labiau diferencijuojamas, sąvoka gali būti išplečiama, tad ugdymą vykdo ne tik formalios institucijos, tačiau ir neformalaus ugdymo mokyklos, ugdančios meninius ar kitus gabumus.

Diferencijavimo – akcentuoja ugdymo turinio diferencijavimo svarbą mokyklos rėmuose. Šiame modelyje atsisakoma gabus/negabus žvilgsnio bei siekiama individualizuoto požiūrio ir programos pritaikymo.

Gerieji užsienio praktikų pavyzdžiai

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Galimybė anksčiau pradėti mokyklą (Norwegian Official Report, 2016, p. 75-76). - Galimybė peršokti klasę metais (p. 75-76). - Praeityje – <i>Odense</i> miesto savivaldybės mokyklose buvo iniciatyva skirti 2 val. po pamokų vidurinės mokyklos didelį mokymosi potencialą turintiems mokiniams, kad galėtų leisti laiką bendraminčių tarpe (p. 83). - Privačios specialios mokyklos gabiems mokiniams, kurios buvo įsteigtos tėvų. Pvz. Mentiqa mokyklų tinklas priima tik vaikus, kurių IQ yra 130 ir aukštesnis. - Specialios pamokos, orientuotos į konkrečią sritį: matematiką, gamtos mokslus, anglų k., humanitarinius ar socialinius mokslus (pvz. GATE programa). 	<ul style="list-style-type: none"> - Projektas „<i>Science Talent Genius</i>”, kurio trukmė – 3 metai. Projekto rėmuose vykdomos reguliarios stovyklos didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams su tikslu praleisti laiką kartu su kitais bendraminčiais (Norwegian Official Report, 2016, p. 83). - Jaunųjų tyrėjų projektas – Kopenhagos universitetas suteikia galimybę visos šalies vyriausių mokyklos klasių mokiniams vykdyti mokslinius tyrimus bet kokioje srityje. 	<ul style="list-style-type: none"> - Verslumo stovyklos didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams (Norwegian Official Report, 2016, p. 82). - Kasmetinė „<i>Gifted Children Denmark</i>“ organizuojama vasaros stovykla didelio mokymosi potencialo vaikams ir jų tėveliams. Ši organizacija rengia veiklas skirtas šeimoms susipažinti bei bendrauti ir vaikams leisti laiką tarp bendraminčių. - Mensa Danmark².
<p>APIBENDRINIMAS: Danijos švietimo sistemoje siekiama vienodos kokybės visiems. Vis dėlto, tėvų iniciatyva ėmė steigti privačios mokyklos didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams (Mentiqa mokyklų tinklas). Tai parodo poreikį ir šeimų norą, jog didelį mokymosi potencialą turintys vaikai turėtų galimybes praleisti daugiau laiko su kitais didelį mokymosi potencialą turinčiais mokiniais bei patenkinti jų poreikius ir sudaryti sąlygas skleisti jų gebėjimus.</p>		

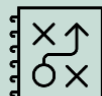

² Toliau analizėje prie kitų šalių praktikų vėl bus minima [Mensa](#). Šios tarptautinės organizacijos tikslas – suburti bendruomenę, kurios nariais nebūtų diskriminuojami dėl politinių pažiūrų, kultūrinių skirtumų, socialinės padėties ir pan. Mensa organizuoja įvairaus pobūdžio narių susibūrimus šalies mastu bei globalius renginius. Vyksta diskusijos, vakarienės, debatai ir kita. Šiuo metu yra apie 145 tūkst. narių visame pasaulyje. Visus juos jungia bendras kriterijus – narys įstodamas turi išlaikyti IQ testą, kurio rezultatas turėtų būti 2 % aukščiausių bendrosios populiacijos IQ rezultatų.

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Galimybė peršokti klases (European Agency for Development in Special Needs Education, 2009, p. 33). - Galimybė gauti konsultacijas bei pritaikytą ugdymo programą (p. 32). - Speciali programa mokykloje gabiems mokiniams kuriant specifines, atskiras programas, įkuriant gabių vaikų padalinį mokykloje. - Sudaromos sąlygos mokiniams formuoti atskiras grupes mokantis skirtingus dalykus savo tempu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Įkurtas gabių ir talentingų vaikų gabumų plėtojimo centras, prie <i>Tartu</i> universiteto, skirtas padėti mokiniams gilinti žinias moksle. - Akademiųjų kryptiųjų olimpiados (Ülle Liiber & Jüri Roosaare 2007). 	<ul style="list-style-type: none"> - Vivita organizacija, vykdanči kursų ir programų didelį mokymosi potencialą turintiems mokiniams.
<p>APIBENDRINIMAS: Estijos įtraukties prioritetą – suteikti lygias galimybes mokytis visiems, pritaikant programas ir ugdymą. Mokyklose siekiama didinti diferencijavimą, o mokytojai atsižvelgiant į individualius mokinių poreikius mokosi pritaikyti programą. Nors peršokimas klasėse Estijoje nėra dažnas, tai gali būti efektyvi priemonė. Komunikacija bei tokių mokinių įgalinimu šiuo metu rūpinasi prie Tartu universiteto įkurtas vaikų gabumų plėtojimo centras, ne tik kuriantis skirtingas programas mokiniams, tačiau ir ruošiantis programas, kursus, paskaitas apie gabių vaikų ugdymą mokytojams, globėjams (Tartuu uljiskol, 2020).</p>		

ITALIJA

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Praturtinimo (<i>angl. enrichment</i>) principai mokykloje (Brazzotto, 2020, p. 91). - Specialios gimnazijos (pvz. <i>Parini</i> arba <i>Monzoni</i> licėjai Milane) (Mönks & Pflüger, 2005, p. 90). - Kiekvienas gabus mokinys turi teisę gauti individualizuotą ugdymo programą ((Brazzotto, 2020, p. 108)). 	<ul style="list-style-type: none"> - Popamokinės veiklos (Mönks & Pflüger, 2005, p. 90). - Vidurinės mokyklos mokiniams galimybė praleisti savaitę universitete, pvz. <i>Pavia</i> universitetas, (p. 90-91). - Tarptautinės mainų programos su užsienio šalimis dalyvaujant <i>World program</i> arba <i>European program</i> (p. 90). - Šachmatų mokykla gabiems. - Exhibition FU.SO (Future society) konkursas, kuriame galima dalyvauti 6-14 m. amžiaus vaikams siūlant idėjas gerinti Italijos ateitį skirtingomis temomis. Vėliau rengiama vieša paroda projektų pristatymui. - Inicatyva Leonardo 4 Children – tai „Nobelio prizo“ tarptautinė alternatyva vaikams Europoje, skatinanti domėtis, veikti klimato kaitos bei lyčių lygybės temomis bei įgalinti vaikus. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mensa Italia. - Organizuojami kursai apie didelį mokymosi potencialą turinčius vaikus: sveikatos specialistams bei psichologams (IGEA CPS), tėvams (Centro Alethea). - Kasmetinės vasaros stovyklos didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams ir jų šeimoms (Step Talent Academy). - NVO Step – Net siekia padėti šeimoms, turinčioms didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų bei kurti jų tinklą. Jie bendradarbiauja su LabTalento – vienintelė Italijos universitetine laboratorija, kuri tyrinėja ir siekia palaikyti didelį mokymosi potencialą turinčius vaikus. - Italijos psichologų asociacija parengė didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų atpažinimo ir vertinimo gaires.
<p>APIBENDRINIMAS: Italijoje siūlomi (daugiausiai psichologų) parengti kursai apie aukštą mokymosi potencialą. Šioje šalyje taip pat galima rinktis magistro studijas apie didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų atpažinimą bei pagalbą jiems ir jų šeimoms. Italijoje taip pat yra universitetinė laboratorija, skirta tyrinėti šią populiaciją. Laboratoriją palaiko Italijos Švietimo ministerija. Nuo 2019 m. didelio mokymosi potencialo vaikai priskirti specialiųjų poreikių turintiesiems ir turi teisę mokykloje gauti individualizuotą ugdymo programą.</p>		

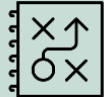

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Specialios klasės vaikams, kurie buvo atrinkti kaip gabūs (penkios dienos praleidžiamos mokykloje, viena diena specialiose gabiųjų klasėse, kitose veiklose) (Wensley, David, 2012 p. 85). - Visi vaikai pradinėje mokykloje (2-3 klasės) turi teisę būti testuojami <i>Szold</i> testu gabumams nustatyti (p. 85). 	<ul style="list-style-type: none"> - Programa matematikai gabiems mokiniams (2016) <i>Bar Ilan</i> ir <i>Tel Aviv</i> Universitetuose (David, 2016). - <i>Weizmann Institute of Science</i> siūlo papildomas programas gabiems mokiniams (David, 2016). - <i>Hebrew University</i> Jeruzalėje ir <i>Rehovote</i> siūlo programas fizikams (David, 2016). - Izraelio mokslų ir menų akademija siūlo kursus dailei, matematikai, gamtos mokslams gabiems mokiniams (David, 2016). 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>The MOFET Association</i> siūlo kursus žydams, sugrįžusiems iš kitų valstybių greičiau adaptuotis bei mokytis matematiką, IT, kalbas aukštesniu lygiu (David, 2016). - Erika Landau Institutas papildomas klasės gabiems mokiniams (David, 2016). - <i>Future scientists and inventors of Israel</i> programa 9-12 kl. mokiniams (David, 2016).
<p>APIBENDRINIMAS: Izraelis turi ilgas tradicijas įgyvendinant gabių vaikų ugdymo programas nacionaliniu mastu. Visi vaikai pradinėse klasėse testuojami dėl gabumų ir atitinkamai skiriamos specialios programos, moduliai. Kai kurios iš programų nėra prieinamos mokiniams, kurie testo neatliko. Taip pat universitetai siūlo papildomas programas gabiems mokiniams (į kai kurias patekti taip pat reikalinga atitikti testavimo kriterijus). Izraelio švietimo institucijos kartu glaudžiai bendradarbiauja, siekiant geriausių rezultatų.</p>		

<p>FORMALUSIS UGDYMAS</p> 	<p>NEFORMALUSIS UGDYMAS</p> 	<p>SAVIŠVIETA</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Mokyklose mokiniai gali dirbti grupėse pritaikytose didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams (Danechi & Loft, 2020 p. 13). - <i>Sutton Trust and Chairman of the Education Endowment Foundation Wales</i> taiko nacionalinę programą 16-18 m. didelį mokymosi potencialą turintiems mokiniams (p. 17). - Šiaurės Airijoje didelį mokymosi potencialą turintiems mokiniams leidžiama anksčiau laikyti egzaminus (p. 27). - Kai kuriuose mokyklose didelį mokymosi potencialą turintys mokiniai dirba homogeniškoje grupėje su kitais tokiais pat mokiniais (p. 24). - 2004-2011 m. taikyta programa didelį mokymosi potencialą turintiems mokiniams iš socialinės rizikos šeimų turėti mentorių (p. 26). - King's Interhigh mokykla teikia mokymą virtualiai gabiems vaikams. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cornwall after school club 4-5 m. vaikams, STEAM ir menų būreliai. 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Pupil Premium</i> fondas, teikiantis pagalbą didelį mokymosi potencialą turintiems mokiniams iš socialiai remtinų šeimų (Loft & Danechi, 2020, p. 12). - Skiriama finansinė parama didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams stojant į universitetus (p. 12). - Škotijos tinklas didelį mokymosi potencialą turintiems mokiniams, teikiantis ugdymo paslaugas. - MENSA, UK. - Potential Plus UK, teikia pagalbą didelio potencialo vaikams, tėvams ir pedagogams.
<p>APIBENDRINIMAS: Jungtinėje Karalystėje skiriama dėmesio didelį potencialą turintiems vaikams iš socialiai remtinų šeimų, suteikiant jiems ne tik finansinę, bet ir akademinę pagalbą. Mokiniais rengiami vizitai į universitetus, mokytojų mentoriavimas, būreliai po pamokų (Cullen et al., 2018). Vis dėlto, tik 24% mokyklų Jungtinėje Karalystėje veda registrus susijusius su gabių vaikų atpažinimu ir ugdymu (Koshy et al., 2018) Velse nuo 2022 keičiant nacionalinę mokymosi programą ji bus labiau pritaikyta didelį mokymosi potencialą turintiems mokiniams, leidžiant diferencijuoti užduotis pagal jų poreikius. (Danechi & Loft, 2020).</p>		

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Mokyklose siūlomos papildomos pamokos (Wallace et al., 2018, p. 512). - Galima peršokti klases (Mönks & Pflüger, 2005, p.100). 	<ul style="list-style-type: none"> - Papildomos muzikos bei dailės mokyklos (Wallace et al., 2018, p. 512). 	<p>ASNI– teikia programas siekiant vaikams geriau pasiruošti olimpiadoms, taip pat laboratorija gabiems vaikams.</p>
<p>APIBENDRINIMAS: Nacionalinė plėtros strategija 2021-2027 Latvijoje nurodo, jog bus kreipiamas dėmesys gabių ir talentingų vaikų ugdymui, tačiau konkrečių žingsnių dar nėra imtasi. Mokyklose siūlomos papildomos pamokos, taip pat galimas sustiprintas krūvis ar peršokimas per klases. Taip pat veikia neformalaus ugdymo mokyklos, siūlančios muzikos, dailės programas.</p>		

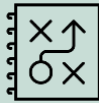

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Gabūs mokiniai mokyklose gali lankyti papildomus lenkų, anglų kalbų bei matematikos ar dailės dalykų būrelius (Limont, 2012, p. 70). - Vyresnėse klasėse gabūs mokiniai gali rinktis iš papildomų modulių – istorijos, sociologijos temomis, gamtos mokslų, ekonomikos ar dailės bei muzikos temomis (p. 71). - Speciali mokykla 13-19 m. gabiams mokiniams, prie Koperniko universiteto. Zespół Szkol Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (p. 75). - Speciali mokykla, dirbanti su didelio potencialo muzikoje, literatūroje ar kituose menuose vaikais - <i>Panstwowa Ogólnokształcaca Szkoła Artystyczna (POSA)</i> Zakopanėje (p. 76). 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Wybrane aspekty realizacji program (WAR and SAWA)</i> programa veikė 2007-2013m. bei suteikė sąlygas vaikams realizuoti savo gabumus per mokslinius būrelius, mokyklos turi pretenduoti gauti akreditacijas vykdant programas. Numatoma tęsti prijungiant prie <i>Warsaw2030</i> strategijos (Limont, 2012, p. 74). - Varšuvos universitetas organizuoja susitikimus, mentorystes tiek mokiniams, tiek mokytojams dirbantiems su gabiais mokiniams (p. 79). - Papildomi užsiėmimai Koperniko universitete. - Papildomos pamokos ikimokyklinio amžiaus vaikams muzikos, baleto, anglų kalbos, menų dalykuose (p. 71). - Specialios muzikos mokyklos, Centrum Edukacji Artystycznej, skirtos atliepti gabių vaikų poreikius. - Dailės mokyklos ir menų mokyklos ruošia gabius menams vaikus (p. 76). - Specialios mokyklos ruošia gabius baletui ir scenos menams mokinius (p. 73). - Sporto mokyklos ruošia mokinius pasižyminčius ypatingais sportiniais gabumais (p. 73). 	<ul style="list-style-type: none"> - 2009 -2011 įgyvendinti projektai, siekiant atpažinti gabius, didelio potencialo mokinius mokyklose (Limont, 2012, p.74). - 2012 metais vykdytas projektas <i>Szkola z Pasja</i>, kurio tikslas – geriau paruošti mokytojus atpažinti gabius mokinius bei teikti jiems pagalbą (p.74). - Mokyklų tinklas, teikiantis pagalbą mokytojams dirbant su didelio potencialo vaikais (p. 76). - Asociacija dirbanti su mokytojais, ruošiančiais vaikus olimpiadoms (p. 76). - Polish Children's Fund asociacija – teikia pagalbą bei priemones mokiniams, veda kursus.
<p>APIBENDRINIMAS: Galima pastebėti, jog Lenkijoje gabių vaikų ugdymas nemaža dalimi inicijuojamas universitetų (taip pat ir mokytojų ugdymas dirbant su šiais vaikais). Mokyklose šie vaikai priskiriami prie specialiųjų poreikių bei gali gauti individualizuotas programas, taip pat vyresnėse klasėse mokiniai gali rinktis papildomus modulius, leidžiančius pagilinti mokymąsi. Taip pat veikia daug neformaliojo ugdymo įstaigų, ugdančių gabius vaikus muzikos, sporto ar menų srityse, mokyklos prieinamos daugumai mokinių, neišskiriant tik gabių ar itin gabių mokinių.</p>		

NORVEGIJA

<p>FORMALUSIS UGDYMAS</p> 	<p>NEFORMALUSIS UGDYMAS</p> 	<p>SAVIŠVIETA</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Galimybė anksčiau pradėti mokyklą (Norwegian Official Report, 2016, p. 75-76). - Galimybė persukti klasę vieneriais metais (p. 75-76). - Galimybė mokytis konkretų studijų dalyką su vieneriais metais vyresne klase vidurinėje mokykloje (p. 76). - Praturtinimo ir diferencijavimo strategijos, taikomos mokytojų (Lenvik et al., 2021). - Nemokama pagalba ruošiant namų darbus mokykloje po pamokų (Hu & Huang, 2020). - Gaupen mokykla Norvegijoje sudaro individualizuotą mokinio paketą (mokytojas parengia kiekvienam vaikui individualų ugdymo planą atliepiantį mokinio gebėjimus). 	<ul style="list-style-type: none"> - Matematikos konkursai nacionaliniu bei tarptautiniu lygmeniu, pvz. <i>Abel Competition, Kengurukonkurransen</i> - „Kengūra“ (Norwegian Official Report, 2016, p. 82). - Įvairūs būreliai mokykloje po pamokų (p. 82). 	<ul style="list-style-type: none"> - Mensa Norway. - Konferencijos apie didelį mokymosi potencialą ekspertams, organizacijos nariams, mokytojams ir kitiems suinteresuotiems (Kolberg et al., 2015, p. 2, Norwegian Official Report, 2016, p. 16) - Kursai ir vasaros stovyklos, pvz. Energy Camp apie tiksluosius mokslus.

APIBENDRINIMAS: Norvegijai būdingas švietimo požiūris - lygios galimybės visiems. Tačiau nuo 2007 m. didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų tėveliai būrėsi ir siekė pokyčių. Jų iniciatyvos dėka buvo pasiekta, kad valstybiniu lygmeniu formaliai būtų priimta platesnė didelį potencialą turinčių mokinių sąvoka bei pradėta skirti papildomo dėmesio iniciatyvoms ir šios temos populiarinimui bei tyrimams. Mokykloje suteikiamos galimybės individualizuoti ugdymą įvairiais būdais išvardintais prie formalaus ugdymo, taip pat kai kuriose mokyklose įgyvendinamas individualizuoto mokinio paketas. [Anot ekspertų](#), Norvegijos mokytojams trūksta įgūdžių diferencijuoti ugdymo turinį.

<p style="text-align: center;">FORMALUSIS UGDYMAS</p> 	<p style="text-align: center;">NEFORMALUSIS UGDYMAS</p> 	<p style="text-align: center;">SAVIŠVIETA</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Yra galimybė eiti į 2 metų trukmės mišrią darželio-priešmokyklinę grupę (Hoogeveen, 2008, p. 6). - Galima anksčiau pradėti pradinę mokyklą (p. 6). - Galima persukti vieną klasę (p. 6). - Vidurinėje mokykloje galima pailginti programą metais arba dviem, persukti vieną klasę (p. 6-7) arba mokytis eksternu (angl. <i>telescoping curriculum</i>, p. 120). - Nyderlanduose kai kuriose mokyklose taikomas nevertinamos skirtingo amžiaus vaikų klasės modelis, kitaip vadinamas <i>non-graded</i> arba <i>mixed-age classroom</i> (Smit & Engeli, 2015). - Specialios programos neatpažinto didelio mokymosi potencialo mokiniams (pvz. <i>Stedelijk Gymnasium Nijmegen</i> praturtinimo programa). Į ją patekęs mokinis ruošia projektą pasirinkta tema su pasirinktu mentoriumi iš specialiai tam apmokytų mokytojų ir skiria laiko projektui bent 2 val. per savaitę. Programos dalyvis gali „iškeisti“ pamokų laiką į projekto rengimo laiką. Kartą per savaitę mokinys susitinka su savo mokytoju mentoriumi. Projekto esmė – svarbus procesas, o ne rezultatas (Jarecka-Zyluk & Holz, 2014, p. 67-69). - Specialios mokyklos, skirtos gabiams vaikams (kurių IQ viršija 130), pvz. Leonardo koncepto mokyklos (<i>school-within-a-school</i>). Dalį laiko šiose mokyklose mokiniai praleidžia srautinėse pamokose, o kitą dalį – privačioje Leonardo mokykloje. Vaikams skiriamas „Leonardo laikas“, kai jie gali domėtis konkrečia pasirinkta sritimi. Leonardo koncepto mokyklos yra dalinai finansuojamos iš valstybės lėšų, o kita dalis apmokama privačių verslų (Boer et al., 2013, p. 136; Stephen & Warwick 2015). 	<ul style="list-style-type: none"> - Dirbtuvės, pvz. <i>Montessori</i> ar <i>Dalton</i> mokyklose (Mönks & Pflüger, 2005, p. 105). - Vyriausių klasių mokiniai turi galimybę studijuoti universitete bei kaupti kreditus, kurie vėliau bus įskaityti įstojus į universitetą (p. 105). 	<ul style="list-style-type: none"> - Nevyriausybinės organizacijos organizuoja papildomas veiklas didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams Pvz. Vierkant voor Wiskunde organizuoja vasaros stovyklas bei leidžia knygas matematikoje gabiams. - Maastrichto universitetas 2022 m. Nyderlanduose surengė dideliame mokymosi potencialui skirtą savaitę. Joje buvo daugybė gyvų ir nuotolinių susitikimų, dirbtuvių, pamokų, koučingo ir pažinčių sesijų specialistams, tėvams, mokiniams. - Mensa Nederland. - Peer-to-peer grupė Maastrichto universitete, skirta studentams, kurie priskiria save didelį mokymosi potencialą turintiems. Neformalių susibūrimų metu vyksta diskusijos, susipažįstama su bendraminčiais, mezgamos pažintys.
<p>APIBENDRINIMAS: Nyderlanduose yra gausu formalaus ugdymo variantų, tinkančių didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių ir studentų poreikiams patenkinti. Nyderlandai išsiskiria galimybe dalyvauti neformalaus ugdymo programoje su universitetu, kurio metu sukauptus kreditus vėliau universitetai užskaito. (Mönks & Pflüger, 2005, p. 105). Nyderlandai 2022 m. suorganizavo didelio mokymosi potencialo savaitę, kurioje buvo daug turinio skirto specialistams bei tėveliams ir patiems vaikams, orientuotą į ugdymą, socio-emocinę gerovę, koučingą, pažintis, įgalinimą.</p>		

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Visi trečiokai gali atlikti testus (anglų, matematika, bendrieji gabumai) tam, kad galėtų dalyvauti gabių ugdymo programoje Neihart & Tan, 2016, p. 21) Taip pat čia. - IP (<i>integrated program</i>) programa, kurios metu mokiniai gali rinktis papildomus modulius, veikia tiek pradinėse, tiek vidurinėse mokyklose (p. 7). - <i>The National University High School of Math and Science</i> bei <i>School of Science and Technology</i> turi specialias pamokas, modulius gabiems mokiniams (p. 8). - <i>Gifted education program</i>, vykdoma nuo 1984 m., šiandien tapo integrated program dalimi, kuomet mokiniams leidžiama praleisti egzaminus, dažniausiai ketvirtais, penktais mokslo metais ir persukti prie sudėtingesnių testų (tarptautinio bakalaureato ir pan.) (p. 7). 	<ul style="list-style-type: none"> - Singapūro sporto mokykla siekia ugdyti sporte gabius mokinius (p. 8). - <i>National University of Singapore (NUS)</i> siūlo papildomus matematikos modulius (p. 10). - <i>Singapore Management University</i> ir <i>NUS</i> universitetai siūlo papildomas programas mokiniams (p. 10). 	<ul style="list-style-type: none"> - Gifted Learners Student Care centras, teikia papildomas paslaugas gabiems vaikams.
<p>APIBENDRINIMAS: Singapūras turi ilgas tradicijas įgyvendinant gabių ir talentingų vaikų ugdymą, dar 1984m. pradėta įgyvendinti gabių vaikų ugdymo programa išsiplėtė, mokyklose taikomi moduliai, kuomet vaikams leidžiama rinktis papildomas programas. Taip pat pastebimas bendradarbiavimas su universitetais, kurie siūlo papildomus modulius gabiems vaikams. Taip pat Singapūre pastebimas didesnis mokyklos ir tėvų bendradarbiavimas, tad programų įgyvendinimas vyksta efektyviau ir dėl tėvų įsitraukimo.</p>		

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Papildomos mokomųjų dalykų pamokos (Laznibatová, 2012, p. 81). - Programa <i>APROGEN</i> – mokyklų tinklas Slovakijoje. Jam priklausančių bendrojo lavinimo mokyklų pradinės klasės pritaikytos didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams. Jos dirba pagal <i>Grammar School of Bratislava</i> programą, kurios ugdymo tvarka ir metodai akredituoti dirbant su mokyklinio amžiaus didelį mokymosi potencialą turinčiais mokiniais. Programos ašis – pedagogika ir psichologija. Tiek vaikai, tiek mokytojai, dalyvaujantys programoje, turi kasdienę prieigą prie psichologinės pagalbos mokykloje. Ugdymas grįstas diferencijavimu bei individualizavimu (p. 84). Programa labai pasisekusi, nes šiandien visos Slovakijos pradinės mokyklos dalyvauja programoje. Ji apima 5-18 metų amžiaus vaikus. Programą finansuoja universitetas, pedagogikos institutas bei vaikų psichologijos bei psichopatologijos tyrimų institutas (p. 82-83). 	<ul style="list-style-type: none"> - Olimpiados (Laznibatová, 2012, p. 81). - Mentorystės programa vidurinės mokyklos mokiniams (Laznibatová, 2016, p. 16). 	<ul style="list-style-type: none"> - Mensa Slovensko - Savaitgalio seminarai ir edukacinis laikas tėveliams su didelį mokymosi potencialą turinčiais ikimokyklinio amžiaus vaikais (Laznibatová, 2016, p. 16). - Bratislavos gabių vaikų mokykla organizuoja reguliarias tarptautines konferencijas apie didelį mokymosi potencialą turinčius vaikus (p. 16).
<p>APIBENDRINIMAS: <i>APROGEN</i> modelis buvo pilotuotas 1993-2007 metais, tad Slovakiją galima vadinti didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių atpažinimo bei ugdymo pionierę Europoje. Slovakija laikosi principo, jog kuo anksčiau bus formaliai atpažintas ir ugdomas didelį mokymosi potencialą turintis vaikas, tuo geriau (Laznibatová, 2016, p. 13). Šiuo metu <i>APROGEN</i> programa taikoma visose šalies pradinėse mokykloje. Didžiulis dėmesys <i>APROGEN</i> programoje skiriamas vaikų psichologinei pagalbai sprendžiant kasdienes iššūkius. Kita programos dalis telkiasi į diferencijuotą ir individualizuotą ugdymą.</p>		

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Individualizuotos ugdymo programos gabiems nuo 4 kl. (The Whitepaper, 2011, p. 346-347). - Galimybė mokytis pagreitintai ir dalyvauti praturtinimo (<i>angl. enrichment</i>) programose (Mönks & Pflüger, 2005, p. 143). - Galimybė anksčiau pradėti mokyklą (p. 143). - Galimybė mokytis papildomose pamokose įvairių studijų dalykų (p. 143). - Psichologinė ir pedagoginė pagalba kiekvienoje mokykloje (p. 143). - Specializuotos muzikos, sporto mokyklos (p. 143). 	<ul style="list-style-type: none"> - Popamokinės veiklos būreliai (Mönks & Pflüger, 2005, p. 143). - Įvairūs konkursai (sporto, menu, tikslųjų mokslų) savivaldybės, regiono ir nacionaliniu lygmeniu (p. 143). - Stiprių meninių ir intelektualinių gabumų mokiniai gali gauti valstybės skiriamas stipendijas (p. 143). 	<ul style="list-style-type: none"> - Mensa Slovenija. - Nemokamos vasaros mokyklos (Mönks & Pflüger, 2005, p. 143). - Tyrimų stovyklos mokslo, sporto ir meno srityje (p. 143). - Muzikos festivaliai (p. 143). - Meno parodos (p. 143). - Švietimo ir psichologinės konsultacijos darbo centruose (p. 143). - Privačios muzikos, šokio, meno, teatro mokyklos (p. 143).
<p>APIBENDRINIMAS: Nors Slovėnijoje dar 1991 m. buvo priimtas teisės aktas skirtas padėti gabiems vaikams. Skiriama daug dėmesio mokytojui parengimui ir praktikai su gabiais mokiniais. Slovėnijoje mokiniams, turintiems stipriai išreikštų meninių bei intelektualinių gabumų valstybė skiria stipendijas paskatinimui. Taip pat organizuojamos įvairios vasaros stovyklos: tyrimų, sporto ir meno srityse.</p>		

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Galimybė anksčiau pradėti mokyklą (Norwegian Official Report, 2016, p. 75-76). - Galimybė persokti klasę metais (p. 75-76) (Reid & Boettger, 2015, p. 163). - Kai kurios mokyklos siūlo galimybę 1-2 val. per savaitę mokytis papildomai dominančio dalyko (Laine, 2016, p. 36). 	<ul style="list-style-type: none"> - Dirbtuvės ir užklausinės veiklos (Reid & Boettger, 2015, p. 164). - Konkursai bei olimpiados (p. 164). - Vasaros kursai universitetuose mokiniams (p. 164). - Vasaros lauko praktikos mokiniams (Haataja et al., 2020, p. 29). 	<ul style="list-style-type: none"> - Vasaros mokykla (pvz. Laplandijos vasaros mokykla) (Haataja et al., 2020, p. 29). - Naktis mokykloje (pvz. Matematikos naktis) (p.29).
<p>APIBENDRINIMAS: Mokytojų rengimas Suomijoje yra itin stiprus, mokytojai turi kompetencijų efektyviai diferencijuoti ugdymo turinį. Tai veda prie sėkmingo pastebėjimo ir ugdymo turinio pritaikymo skirtingus poreikius turintiems vaikams. Suomija pasiekia aukštų rezultatų PISA testavime bei yra pavyzdinė šalis daugumai valstybių (Reid & Boettger, 2015, p. 163). Didelį mokymosi potencialą turintys vaikai taip pat turi galimybę mokytis vasaros kursuose, kuriuos rengia universitetai.</p>		

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Specialios privačios mokyklos gabiems vaikams (Güçyeter et al., 2017, p. 5). - Resursų kambarys (<i>angl. Resource room</i>). Skirtas siekti diferencijuoto ugdymo bei sudaryti sąlygas spec. ugdymosi poreikių (įskaitant gabius) mokiniams leisti laiką mokantis su kitais spec. ugdymosi poreikių vaikais. Vaikai praleidžia iki 40 proc. pamokų laiko resursų kambaryje. Individualią mokymosi programą kiekvienam vaikui ruošia darbuotojų grupė, sudaryta iš klasės auklėtojo, spec. poreikių specialisto, mokyklos administracijos darbuotojų. Resursų kambaryje su mokiniais dirba spec. poreikių pedagogai (p. 6-7). - Yra galimybė gabiems persukti klasę mokykloje iš viso du kartus (p. 7). - <i>İnanç Türkes</i> privati internatinė vidurinė mokykla - į šiuolaikinę lyderystę nukreipta ugdymo įstaiga, kurioje diferencijuojamas ugdymas kiekvienam mokiniui ir nėra klasikinės klasės struktūros. Klasės organizuojamos pagal dalyką, bet ne amžiaus grupes. Mokykloje gausu papildomų veiklų pagal interesus, galima dalyvauti mainų programose su užsieniu (p.7-8). 	<ul style="list-style-type: none"> - Privačių tiekėjų mokama popamokinė veikla (privačiose mokyklose) (Güçyeter et al., 2017, p. 5). - Specialios mokyklos: sporto, muzikos, socialinių mokslų vidurinės mokyklos, gamtos mokslų vidurinės mokyklos, konservatorijos (p. 5). - Mokslo ir meno centrai (popamokinė veikla, siekianti įgalinti gabius vaikus visų amžiaus grupių nuo pradinių klasių). Mokymasis grįstas projektine veikla bei problem sprendimu. Į mokinį orientuota programa, kiekvienas turi projekto mentorių. Mokiniai sprendžia aktualias praktines problemas. Jų projektų rezultatai gali būti pasidalinami su trečiosiomis šalimis, pvz. privačiais, verslais, ekspertais (p. 5-6). - Speciali švietimo programa talentingiems mokiniams. Bendradarbiaujant su universitetu, mokykla organizuoja popamokines veiklas matematikoje gabiems vaikams. Joje dalyvaujantiems sudaryta galimybė mokytis pagreintu kursu (<i>angl. accelerated learning</i>) (p. 7). - Vaikų universitetai (<i>angl. Child Universities</i>) – Turkijai būdingas popamokinės veiklos konceptas, vykstanti po pamokų bei vasaros metu. Skirta gabiems vaikams, daugiausiai 10-17 metų amžiaus. Įvairūs pasirenkami kursai, Kursus vaikai gali rinktis, juos moko universiteto dėstytojai. Universitetiniai studijų kreditai nesuteikiami ateičiai stojant į universitetą (p. 8-9). 	<ul style="list-style-type: none"> - Mensa Türkiye. - Įvairūs savaitgalio, vasaros ir žiemos renginiai, orientuoti į gabius ir talentingų vaikų socio-emocinį vystymąsi bei skatinti jų interesus bei buvimą su panašiais vaikais (Baycoc et al., 2012, p. 2008).
<p>APIBENDRINIMAS: Yra ryškus skirtumas tarp privačių bei viešųjų mokyklų ugdymo galimybių gabiems bei talentingiems vaikams. Dėl to daug formalus ir neformalus ugdymo Turkijoje yra organizuojama privačiose įstaigose. Iki 2016 m. pedagoginių studijų metu buvo rengiami mokytojai dirbti su gabiais vaikais (Güçyeter et al., 2017, p. 4). Keletas neformalaus ugdymo programų yra bendradarbiavimo tarp mokyklos ir universiteto bendras produktas.</p>		

FORMALUSIS UGDYMAS 	NEFORMALUSIS UGDYMAS 	SAVIŠVIETA
<ul style="list-style-type: none"> - Galimybė praleisti metus, peršokti klases, pradėti mokytis anksčiau (Fischer & Muller et al, 2014, p. 49). - Kai kuriose federacijose vaikai turi papildomas klases į kurias gali patikti ne tik gerai besimokantys, bet ir neatpažintą didelį mokymosi potencialą turintys mokiniai (mokyklos <i>Bayern</i>) (Jankiewicz & Knyaginina, 2017, p. 45). - <i>Jugend forscht</i> (jaunųjų mokslininkų) projektinės veiklos mokyklose (Jankiewicz & Knyaginina, 2017, p. 46). - <i>Sankt Afra, Meissen -Sächsisches Landesgymnasium für Hochbegabte</i> ir kelios kitos internatinės mokyklos teikia ugdymo paslaugas didelį mokymosi potencialą turintiems mokiniams (Jankiewicz & Knyaginina, 2017, p. 48). - <i>MINT-EC</i> (didelio meistriškumo centras) ruošia programas mokykloms siekdami atliepti gabių mokinių poreikius (Jankiewicz & Knyaginina, 2017, p. 49). 	<ul style="list-style-type: none"> - Tarptautinė muzikos akademija talentingiems mokiniams Vokietijoje (<i>Internationale Musikakademie zur Förderung Hochbegabter in Deutschland</i>). - Moksliniai centrai, rengiantys kursus arba programas gabiems mokiniams skirtinguose universitetuose. (<i>Julius-Maximilians-University Würzburg, Ludwig-Maximilians-University Munich and University Nuremberg-Erlangen</i>) (Fischer & Muller et al, 2014, p. 43). - Bavarijos centras talentingiems ir gabiems vaikams (<i>Begabungszentrum Bayern GbR</i>) teikia konsultacijas vaikams, mokytojams, terapines sesijas. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mensa in Deutschland.

APIBENDRINIMAS: Dėl federacinio pasiskirstymo Vokietijoje didelį mokymosi potencialą turinčių, gabių vaikų ugdymas skiriasi priklausomai nuo vietos. Tačiau nacionalinės strategijos šiuo klausimu nėra, taip pat didelį mokymosi potencialą turintys, gabūs vaikai nėra įtraukiami į diskusijas kalbant apie įtraukijį ugdymą. Švietimo ministerija dar 2014 pradėjo dialogą su skirtingų organizacijų atstovais siekiant sukurti nacionalinę gabių vaikų ugdymo programą. Šiuo metu kiekviena federacija taiko savus reikalavimus, daugelis mokyklų siūlo programas ar specialius kursus gabiems ar didelį potencialą turintiems vaikams. Taip pat organizuojami konkursai, olimpiados, kurioms ruošiamasis specialių, projektinių veiklų metu ([Jankiewicz & Knyaginina, 2017](#)).

Užsienio šalių apžvalgos lentelė

Šalis	Sąvoka/-os originalo kalba	Apibrėžta sąvoka teisiniuose šalies dokumentuose	Priskirta SUP (spec. ugdymosi poreikiams)	Didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių ugdymo paradigma (pagal Dai & Chen, 2013)	Mokytojų parengimas	Gerųjų šalies praktikų pritaikomumas Lietuvoje
Danija	<i>Begavede børn</i> (gabūs vaikai), <i>særlige læringspotentiale</i> (specialus mokymosi potencialas), <i>højt læringspotentiale</i> (aukštas mokymosi potencialas)	Ne	Ne	Diferencijavimas, gabūs vaikai (Reid & Boettger, 2015, p. 163 , Wolfensberger, 2016)	Mokytojai nėra ruošiami atpažinti ir ugdyti gabius mokinius (Reid & Boettger, 2015, p. 163).	Jaunųjų tyrėjų projektas – Kopenhagos universitetas suteikia galimybę visos šalies vyriausių mokyklos klasių mokiniams vykdyti mokslinius tyrimus bet kokioje srityje. Lietuvoje panašią verslumo iniciatyvą „X klasė“ vienuoliktokams vykdo Mariaus Jakulio Jason fondas su Lietuvos Junior Achievement , tačiau projektas skirtas išskirtinai verslumui.
Estija	<i>Eeriliste võime ja annetega lapsed</i> (ypatingų gabumų ir gabumų turintys vaikai)	Taip	Taip	Diferencijavimas	Privalomas visų kursų pedagogikos studentams (Wallace, et al., 2018, p. 512).	Estijoje įkurtas didelį mokymosi potencialą ir gabių vaikų ugdymo centras prie Tartu universiteto. Lietuvoje universitetai neturi jungtinio organo/institucijos užsiimančios vaikų įtraukimu į akademines veiklas.
Italija	<i>Plusdotati</i> (gabūs), <i>bambini ad alto potenziale cognitivo/intelletivo</i> (didelį	Taip	Taip	Gabūs vaikai (Brazzolotto & Hooegeven, 2019, p. 14), diferencijavimas	Mokytojai turi galimybę lankyti privačius kursų apie gabius vaikų švietimą bei gauti sertifikatą	Individualizuota ugdymo programa, kurią turi Italija, galėtų būti vykdoma Lietuvoje – pirmiausia didelį mokymosi potencialą turintys mokiniai Lietuvoje turėtų būti visapusiškai priskiriami SUP ir sulaukti

	kognityvinį/intelektualinį potencialą turintys vaikai)			(Brazzotto, 2020, p. 141)	(pvz. Gabių vaikų sichologų asociacijos MenteComportamento kursai mokytojams bei tėvams, psichologų centro Amamente kursai. Taip pat yra gabių vaikų švietimo magistro studijos LUMSA uiversitete .	pagalbos. Idėjos įgyvendinimui mokytojams turėtų būti skiriama papildomų apmokamų valandų individualios programos sudarymui dirbant kartu su kitais specialistais. Kasmetinės vasaros stovyklos didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams ir jų šeimoms – VDU inicijuota tarptautinė programa Gifted numato rengti vasaros stovyklas programos mokiniams, tačiau kol kas Lietuvoje nevykdomos. Savaitė universitete vidurinės mokyklos paskutiniųjų klasių mokiniams – Lietuvoje tokios iniciatyvos nėra.
Izraelis	n/a	Taip	Ne	Gabūs vaikai	Mokytojai dalyvaujantys <i>Szold</i> programoje yra apmokomi, kaip dirbti su gabiais vaikais (Burga, 2012) .	Izraelis turi ilgas tradicijas įgyvendinant tvarias programas gabių vaikų ugdymui. Pastebėta, jog ugdymas iš dalies gali kurti ne visiškai lygias teises kiekviena mokiniui gauti prieinamą pagalbą. (Wensley, David, 2012) Lietuvoje veikia Izraelio modeliu paremta ugdymo programa Gifted . Unikalų tai, jog testavimas Izraelyje atliekamas nacionaliniu mastu, visgi orientuojantis tik į gabius mokinius (IQ kriterijumi grįstas vertinimas) gali būti nepastebėti kiti didelį mokymosi potencialą turintys mokiniai iš kitų, ne visuomet palankių aplinkų. Lietuvoje siekiant įteisinti testavimą nacionaliniu mastu į tai svarbu atsižvelgti, peržiūrėti testo jautrumą bei galimybes pamatyti kiekvieną vaiką.
Jungtinė Karalystė	<i>High ability</i> (aukštų gabumų) <i>gifted</i> (gabūs),	Iki 2010 gyvavo young .	Ne	Talentų ugdymas	Pavieniai kursai skirtingose mokyklose .	Skiriama nemažai dėmesio didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams iš socialinės rizikos šeimų, jie turi papildomus mentorius,

	<i>highly gifted</i> (itin gabus), <i>TAG-talent and gifte</i> (talentingas ir gabus), <i>high learning ability</i> (didelis mokymosi potencialas)	<i>gifted and talented programa</i> . Anglijos, Škotijos, Velso bei Šiaurės Airijos dokumentuose minimi didelį mokymosi potencialą turintys bei gabūs mokiniai				taip pat yra įtraukiami į atskiras veiklas. Lietuvos atveju tokia veikla leistų mažinti atskirtį tarp didžiųjų miestų bei regionų bei užtikrintų tinkamą pagalbą didelį mokymosi potencialą turintiems mokiniams, šiuo metu iniciatyvos vyksta nebent pavienėse mokyklose.
Latvija	<i>Apdāvināti bērni</i> (gabūs vaikai), <i>talantīgi bērni</i> (talentingi vaikai)	Taip	Ne	Diferencijavimas	Privalomas kursas būsimiems pedagogams universitete, mokantis specialiosios pedagogikos (Wallace, et al., 2018, p. 513).	n/a
Lenkija	<i>Naturalne zdolnosci, sklonnosci</i> (igimtų gabumų), <i>zdolnosci</i> (gabus), <i>uzdolnienia kierunkowe</i> (ypatingų gabumų), <i>genius</i> (genijus)	Taip	Taip, turi teisę į specializuotas programas	Diferencijavimas	Vasaros seminarai organizuojami kartu su Kopernikovo universitetu mokytojams. Mokyklos dalyvaujančios <i>WARS and SAWA</i> programose apmokomos dirbti su gabiais vaikais.	Lenkijoje veikia specialios neformalios mokyklos dailės, muzikos, baletu ar kitų menų kryptimis. Mokyklos nėra specifiškai skirtos tik didelį mokymosi potencialą turintiems, gabiems vaikams ugdyti. Lenkijoje universitetai įsijungia į šių vaikų ugdymą ruošiant specialias programas, taip pat pristatomos programos, teikiančios pagalbą mokytojams. Lietuvos ir Lenkijos sistemos turi daug panašumų, tačiau Lietuvos švietimo sistema dar stokoja

					Pristatomos programos ruošiančios mokytojus dirbti su gabiais vaikais (Limont, 2012, p. 74).	sistemiškumo, kuris pastebimas Lenkijoje (pokyčiai inicijuojami švietimo ministerijos), glaudesnio bendradarbiavimo tarp mokyklų ir universitetų.
Norvegija	<i>Evnerike barn</i> (gabūs vaikai), <i>stort lærningspotensial</i> (didelis mokymosi potencialas)	Taip	Ne	Diferencijavimas (Lenvik et al., 2021)	Siūloma įtraukti informaciją apie didelį mokymosi potencialą turinčius vaikus į mokytojų parengimą bei stiprinti jų kompetencijas diferencijuoti ir individualizuoti ugdymą (Science Norway, 2018).	Nemokama pagalba ruošiant namų darbus mokykloje po pamokų (Hu & Huang, 2020). 2018 m. ŠMSM priėmė rekomendacijas visos dienos mokyklos kūrimo ir veiklos organizavimui bei rekomendavo 42 Lietuvos mokykloms išbandyti visos dienos mokyklos koncepto modelį. Modeliui pasiteisinus jis galėtų būti taikomas didesniame kiekyje Lietuvos mokyklų.
Nyderlandai	<i>hoogbegaafde kinderen</i> (gabūs vaikai)	Taip	Taip	Talentų ugdymas (Brazzolotto & Hoogeveen, 2019, p. 14), gabūs vaikai (Boer, Minnaert, 2013, p. 137)	Magistro studijos apie gabių vaikų švietimą Radboud universitete. Mastrichto univesitetas kartu su Edlabs rengia kursus , skirtus universiteto darbuotojams, atpažinti ir padėti studentams, turintiems didelį mokymosi potencialą	<i>Stedelijk Gymnasium Nijmegen</i> praturtinimo programa), į kurią patekęs mokinis ruošia projektą pasirinkta tema su pasirinktu mokytoju mentoriumi iš specialiai apmokytų mokytojų ir skiria laiko projektui bent 2 val. per sav. Programos dalyvis gali <i>iškeisti</i> pamokų laiką į projekto rengimo laiką. Kartą per savaitę mokinys susitinka su savo mentoriumi. Projekto esmė – procesas, o ne rezultatas. (Jarecka-Zyluk & Holz, 2014, p. 67-69). Panaši idėja galėtų būti įgyvendinta Lietuvos mokyklose (nors pavienių iniciatyvų pasitaiko jau ir dabar) apmokant mokytojus papildomas valandas bei suteikiant specialius mokymus. Mokyklų karjeros ugdymo specialistai galėtų kuruoti šį procesą. 2022 m. Nyderlanduose buvo surengta gabiųjų savaitė . Joje buvo daugybė gyvų ir

						<p>nuotolinių susitikimų, dirbtuvių, pamokų, koučingo ir pažinčių sesijų, skirtų tėveliams, vaikams, specialistams bei mokytojams.</p> <p>Peer-to-peer grupė Maastrichto universitete, skirta studentams, kurie galimai jaučiasi būdami didelį mokymosi potencialą turintys. Ši idėja galėtų būti modifikuota ir pritaikyta lietuviškam kontekstui – tokia neformali grupė galėtų būti mokytojams, kurie susiduria su didelį mokymosi potencialą turinčiais mokiniais darbe.</p>
Singapūras	<i>Gifted</i> (gabus), <i>highly able</i> (didelių gabumų), <i>highly talented</i> (ypatingų gabumų, talentingas)	Taip	n/a	Diferencijavimas	Universitetui ruošia mokytojus bei apmoko dirbti su didelio mokymosi potencialo vaikais	<p>Singapūro rezultatai šiandien įvardijami kaip labai aukšti. Tam įtakos turėjo ir nuoseklus didelio mokymosi potencialą turinčių, gabių vaikų programų įgyvendinimas. Jau nuo 1984 metų įgyvendinama gabių vaikų šiandien išsiskiria puikiu mokytojų parengimu, taip pat užtikrinamas institucinis finansavimas, programa nuolat peržiūrima ir pritaikoma pagal poreikius.</p> <p>Lietuvoje institucinio įtvirtinimo dėl didelio mokymosi potencialo vaikų ugdymo nėra, pavienėms iniciatyvoms nėra užtikrinamas tęstinis finansavimas, o ugdymo priemonės daugiau sporadiškos. Taip pat svarbu, jog Singapūras užtikrina didesnę bendruomenės įsitraukimą į ugdymo procesą, tai padeda išlaikyti tvarumą.</p>
Slovakija	<i>nadané deti</i> (gabūs vaikai), <i>deti s vysokým potenciálom</i> (didelio	Taip	Taip	Diferencijavimas (Laznibatová, 2012, p. 84-86)	Studijuojant pedagogiką, galima pasirinkti papildomą studijų modulį apie gabius vaikus (The	Programa APROGEN – mokyklų tinklas Slovakijoje, kuriose bendrojo lavinimo mokyklų pradinės klasės pritaikytos didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams. Projekto dėmesio centre – didelį mokymosi potencialą turinčiųjų ugdymas ir

	mokymosi potencialo vaikai)				White Paper, 2011, p. 344)	<p>psichologinė pagalba tiek jiems, tiek mokytojams. Ugdymas grįstas diferencijavimu bei individualizavimu (Laznibatová, 2012, p. 84). Tai – puikus pavyzdys, rodantis efektyvų bendradarbiavimą tarp universitetų, rengiančių mokytojus bei švietimo ministerijos, psichologinių tyrimų centro, siekiant bendro tikslo – užtikrinti kokybišką, jų poreikius atitinkantį ugdymą ir psichologinę pagalbą didelį mokymosi potencialą turintiems vaikams, neišskiriant jų iš įprasto mokyklos bendraamžių srauto. Lietuvoje galėtų būti pratęstas ir išplėstas</p> <p>NŠA projektas „Mokinių akademinio gebėjimų ir jų ugdymo kokybės plėtra” ir siekiama stipresnio bendradarbiavimo bei pasidalinimo resursais su ŠMSM bei universitetais, tyrimų centrais (pvz. VU Raidos psichopatologijos tyrimų centru, MRU psichologijos tyrimų laboratorija, Psichologinės paramos ir konsultavimo centras).</p>
Slovėnija	<i>nadarjenega otroka</i> (gabūs vaikas)	Taip	Taip	Diferencijavimas (The White Paper, 2011, p. 346), talentų ugdymas (Mönks & Pflüger, 2005, p. 143)	Studijuodami pedagogiką, visi studentai gauna informacijos apie gabių vaikų ugdymą bei turi prieigą prie papildomų seminarų, kuriuos organizuoja viešosios bei privačios įstaigos. Pedagoginėje praktikoje visada numatoma darbo su	Lietuvos ir Slovėnijos neformaliojo bei formaliojo švietimo, savišvietos galimybės gabiams vaikams yra labai panašios. Pagrindinis skirtumas yra pedagogų ruošimas. Slovėnijos pedagoginių studijų metais taip pat pedagoginių praktikų metu būsimieji mokytojai įgyja patirties ir su gabiais vaikais bei praktikos metu turi mentorių šiems klausimams. Toks modelis ateityje galėtų atsirasti ir Lietuvoje, tobulinant mokytojų rengimo tvarką ir (arba) atgaivinant projektą „ Lyderių laikas ”.

					gabiais vaikais, taip pat praktikos vadovas tampa mentoriumi studentui gabiųjų ugdymo klausimais (The White Paper, 2011, p. 344-345 ; Bedeniković Lež, 2017, p. 74)	
Suomija	<i>lahjakkaita lapsia</i> (gabūs vaikai)	Ne	Ne	Diferencijavimas (Laine, 2016, p. 26)	Visų amžiaus grupių ir dalykų mokytojai geba diferencijuoti ugdymą pagal mokinių gebėjimus (Mönks & Pflüge, 2005, p. 155-156). Švietimas apie didelį mokymosi potencialą turinčius vaikus pedagogams nėra privalomas nacionaliniu lygmeniu, tad paliekama spręsti individualiai universitetams (Laine, 2016, p. 36 ; Laine et al. 2016, p. 8).	Mokytojų parengimas ir gebėjimo diferencijuoti ugdymo turinį kompetencija. Lietuvoje galėtų būti stiprinamas kiekvieno mokytojo, taip pat būsimųjų mokytojų, gebėjimas diferencijuoti suteikiant jiems mokymus, privalomus seminarus studijuojant pedagogiką, taip pat atgaivinant „ Lyderių laiko ” projektą.
Turkija	<i>Üstün zeka</i> (gabūs), <i>yetenek</i> (talentingi)	Taip	Taip . Priskiria SUP pagal įstatymą, tačiau praktikoje šie vaikai ne visada	Diferencijavimas (Gücyeter et al., 2017, p. 6-12), gabūs vaikai (p. 7-11)	Yra speciali mokytojų rengimo programa apie gabius vaikus (Sayı, 2018, p. 264).	Resursų kambarys (<i>angl. Resource room</i>). Skirtas siekti diferencijuoto ugdymo bei sudaryti sąlygas spec. ugdymosi poreikių (įskaitant gabius, didelį mokymosi potencialą turinčius mokinius) mokiniams leisti laiką mokantis su kitais spec. ugdymosi poreikių vaikais. Vaikai praleidžia iki 40 proc. Pamokų laiko resursų kambaryje. Individualią

			sulaukia pagalbos			<p>mokymosi programą kiekvienam vaikui ruošia komanda, sudaryta iš klasės auklėtojo, spec. poreikių specialisto, mokyklos administracijos darbuotojų.</p> <p>Resursų kambaryje su mokiniais dirba spec. poreikių pedagogai (Güçyeter et al., 2017, p. 6-7). Lietuvoje ši idėja galėtų būti pritaikyta, pvz. prijungiant prie visos dienos mokyklos koncepto.</p>
Vokietija	<i>Hochbegabte kinder</i> (gabūs vaikai), <i>begabte kinder</i> (itin gabūs vaikai)	Taip	n/a	Talentų ugdymas	<p>Yra specialūs kursai skirtinguose universitetuose, taip pat atskiras departamentas psichologijos katedroje gabių vaikų ugdymui.</p> <p>„Netzwerk Hochbegabtenförderung NRW“ („Network Support of talented people NRW“) Mokyklose apmokomi mokytojai kaip mokyti gabius mokinius.</p>	<p>Veikia centras, ruošiantis programas didelį mokymosi potencialą turintiems, gabiems vaikams, taip pat didelis universitetų įsitraukimas į didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų ugdymą. Lietuvoje universitetai įsitraukia, tačiau vis dar trūksta sistemiskumo. Taip pat programos nėra ruošiamos, siūlomi tik keli moduliai.</p>